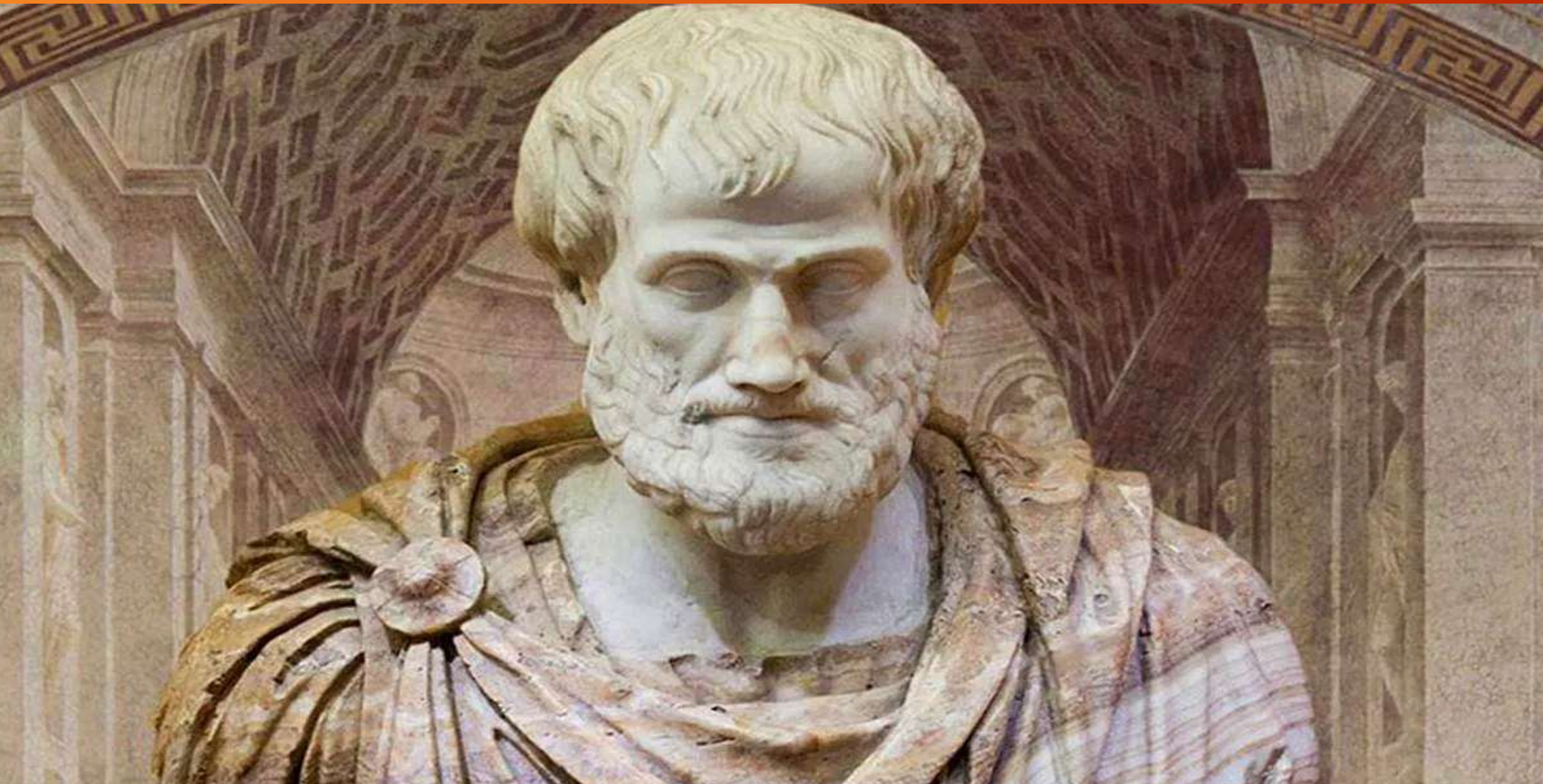
2. ARİSTOTELESÇİ MANTIK

- **2.1. Aristotelesçi Mantıkta Kavram ve Terim**

www.felsefeogretmeni.com

- 1-Kavram:
- Herhangi bir nesnenin zihindeki tasarımıdır.

www.felsefeogretmeni.com

- 2-Terim:
- Kavramın dille ifade edilmesidir.

www.felsefeogretmeni.com

Terim Çeşitleri:

Somut / Soyut Terim: Duyuyla algılanabilen veya zihinle kavranabilen varlıkları (somut) ile nitelik veya ortak özellikleri (soyut) temsil eder.

SOMUT

- Elma
- Tebeşir
- Koku
- Çığlık

SOYUT

- Rüya
- Sevinç
- Akıl
- Fikir

www.felsefeogretmeni.com

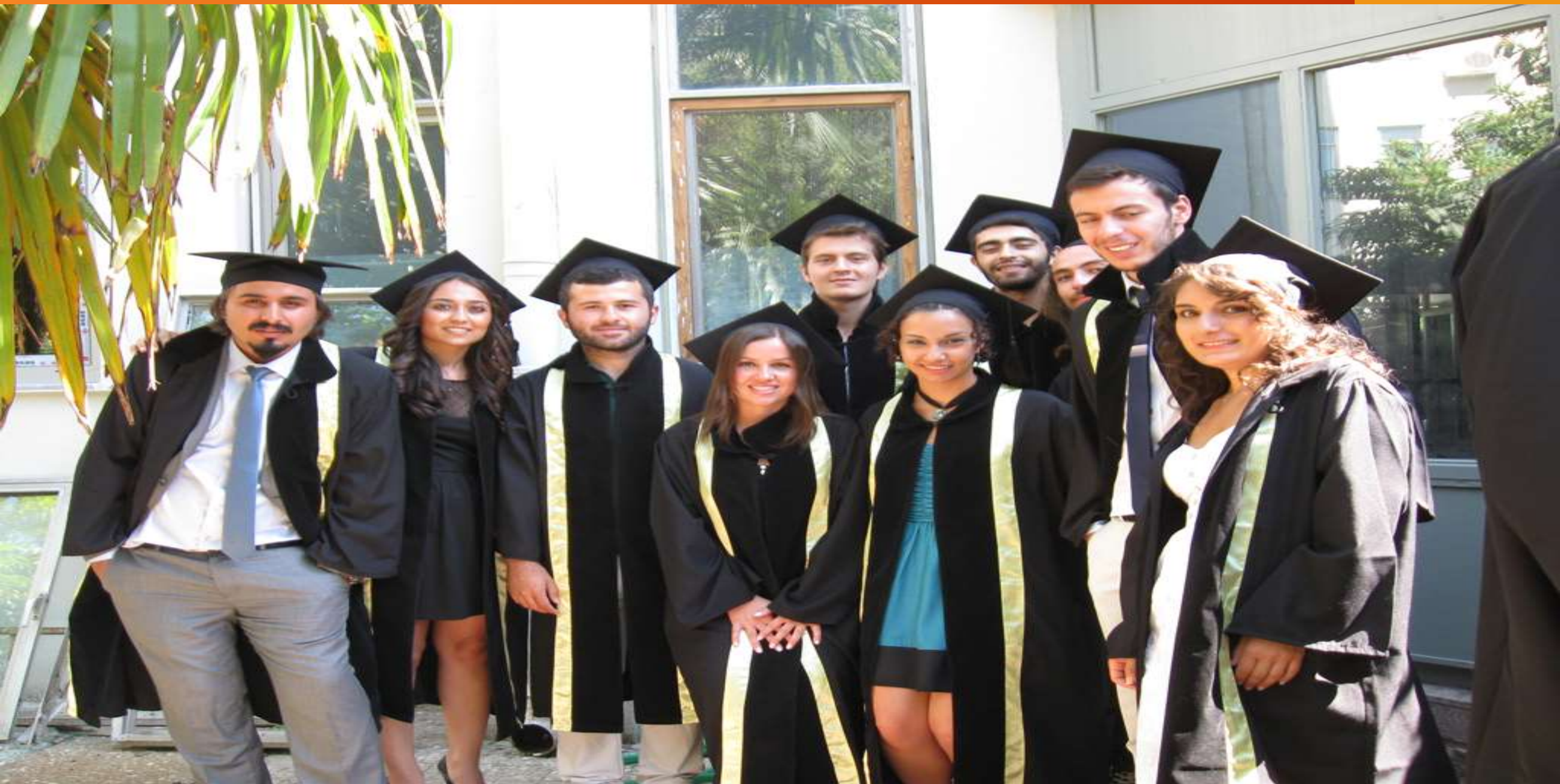
Tekil / Tümel / Tikel Terim: Tek bir bireyi (tekil), bir türün tüm bireylerini (tümel) veya bir kısmını (tikel) ifade eden terimlerdir.

Tümel(Genel): Grubun tümünü gösteren kavram

- -Tüm öğrenciler

Tikel: Grubun bir kısmını gösteren kavram.

Tekil: Grubun tek bir üyesini gösteren kavram

www.felsefeogretmeni.com

www.felsefeogretmeni.com

- *Olumlu / Olumsuz Terim:* Nitelik varsa olumlu, yoksa olumsuzdur.
- a.Olumlu: Varlıkta bir niteliğin bulunduğunu belirtir.
- b.Olumsuz: Varlıkta bir niteliğin bulunmadığını belirtir.

- NOT: Olumsuz kavramlar, hep olumsuzluk ekiyle orya çıkmazlar.
- Örn: Kör, Sağır

www.felsefeogretmeni.com

Kolektif / Distribütif Terim: Bireyler grubunu bir bütün olarak (kolektif) ya da o gruptaki bireylerin her biri için ayrı ayrı (distribütif) geçerli olan terimlerdir.

Kollektif: Grubu ifade eden kavram.(Ordu)

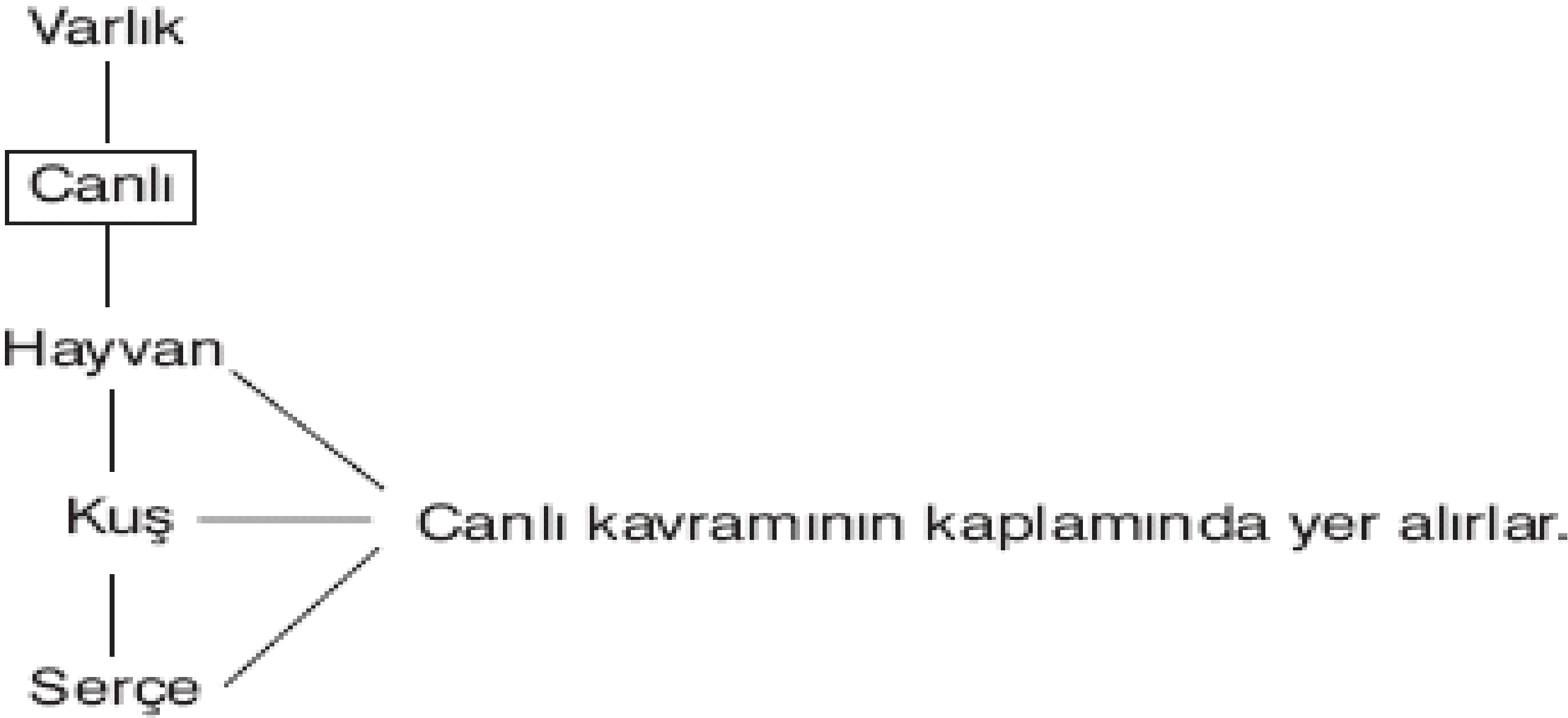

b.Distribütif: Grup içindeki bireyleri gösteren kavram.(Asker)

www.felsefeogretmeni.com

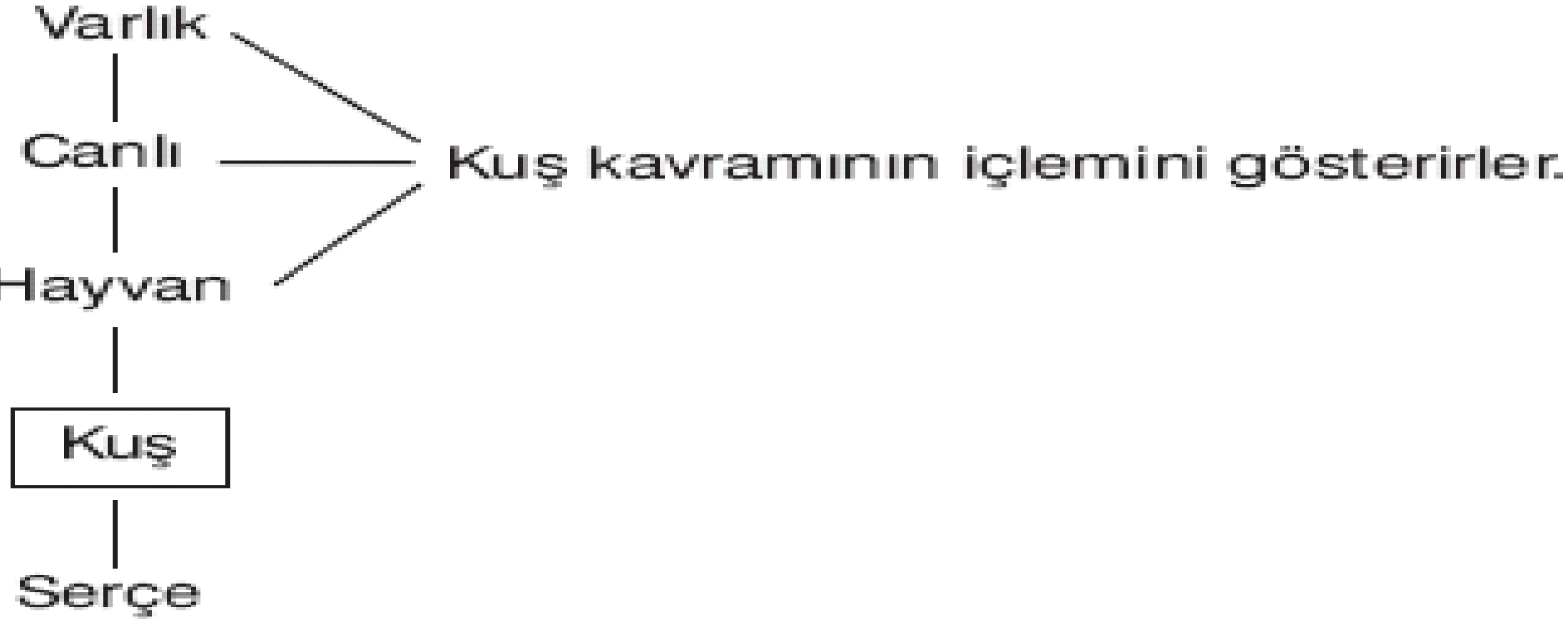
•**KAPLAM & İÇLEM:**

•KAPLAM: Bir kavramın içine aldığı bireyleri gösterir.

www.felsefeogretmeni.com

- İÇLEM: Bir kavramın sahip olduğu ortak özelliklerdir.

- -İçlem ve kaplam ters orantılıdır.
- -İçlem azalınca kaplam, kaplam azalınca işlem artar.

www.felsefeogretmeni.com

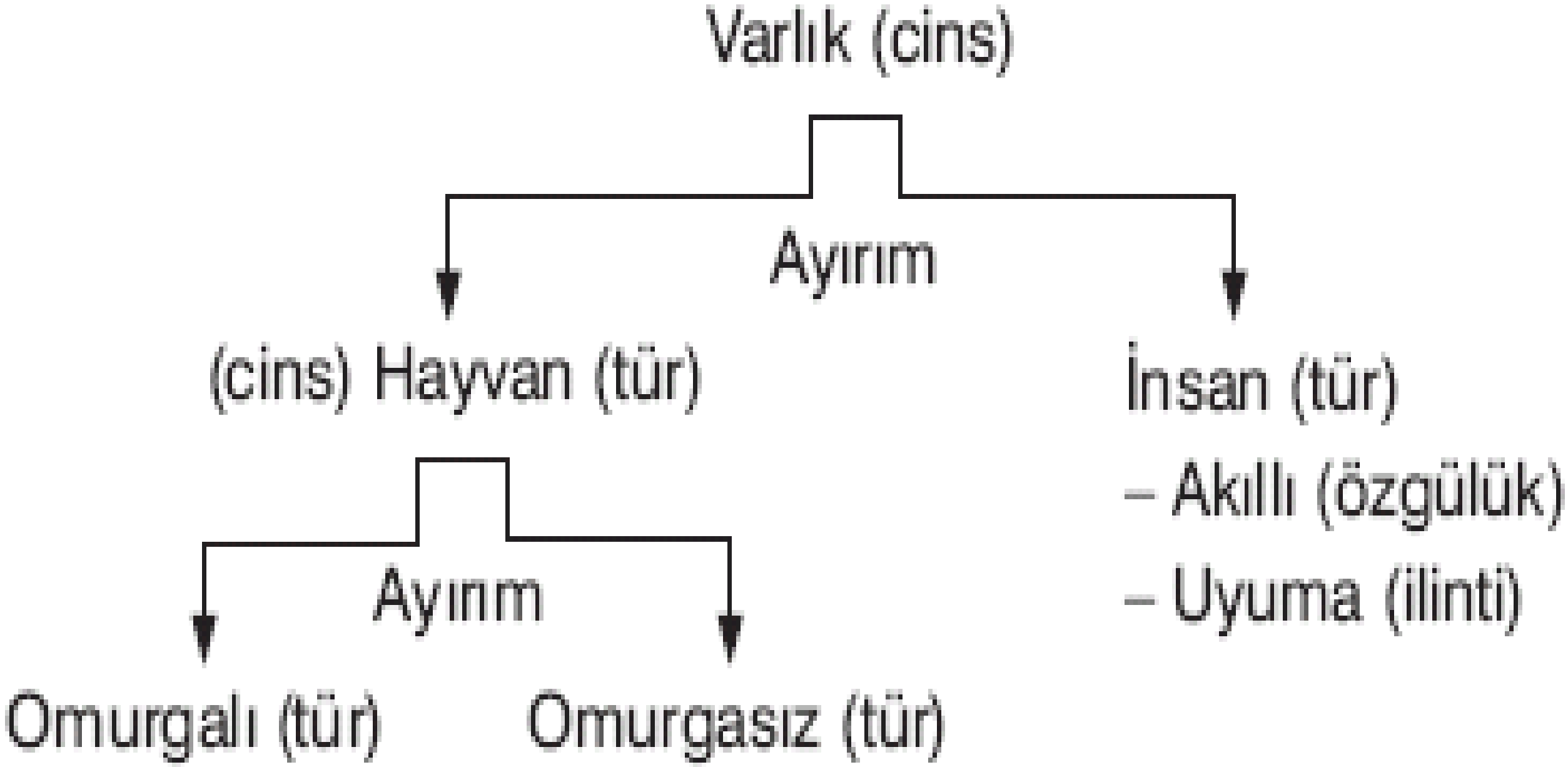
Ters Orantı: Kaplam çoğaldıkça içlem azalır, içlem çoğaldıkça kaplam azalır.

Şema 2.1: *İçlem ve kaplam ilişkisi*

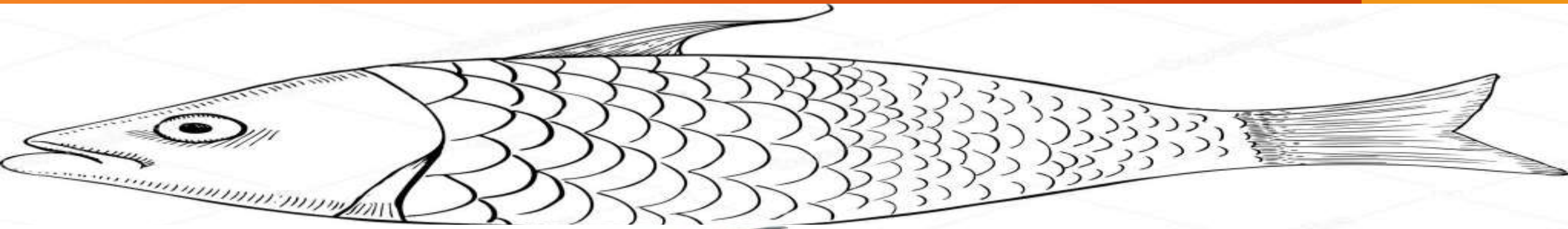
BEŞ TÜMEL

www.felsefeogretmeni.com

www.felsefeogretmeni.com

- 1-CİNS: Altında türler barındıran kavramdır.
- -Balık

- 2-TÜR: Cins olan bir kavramın altında yer alan kavramlardır.
- -Hamsi, Palamut, Sardalya

www.felsefeogretmeni.com

- 3-AYRIM: Bir türü diğer türlerden ayıran özelliktir.

- -Balık solungaçlıdır.

www.felsefeogretmeni.com

- 4-ÖZGÜLÜK: Yüklem sadece önermedeki özneye ait ise kavram özlüktür.

- İnsan düşünendir.

www.felsefeogretmeni.com

- 5-İLİNTİ: Yüklem sadece önermedeki özneye ait değilse kavram ilintidir.

- İnsan beslenendir.

www.felsefeogretmeni.com

- **2.2. Aristotelesçi Mantıkta Önerme**

- -İstek, emir ve dilek bildiren cümleler önerme değildir.
- -En az bir yargı bildiren, özne ve yüklemin bir bağ ile bağlandığı cümlelere denir.
- Örn: Timsah canlıdır.
- (Özne) (Yüklem)

www.felsefeogretmeni.com

Önerme Çeşitleri:

Yapısına Göre: Basit önermeler ve basit olmayan (bileşik) önermeler.
Niteliklerine Göre: Olumlu ve olumsuz önermeler.
Niceliklerine Göre: Tümel, tikel ve tekil önermeler.

www.felsefeogretmeni.com

- **Yapısına Göre**
- **1) BASİT ÖNEMELER (YÜKLEMLİ/KATEGORİK)**
- Tek yargı içeren önermelere denir. 4 e ayrılır;

- Yılan sürüngendir.

www.felsefeogretmeni.com

- **2)BİLEŞİK ÖNERMELER**
- Birden fazla yargı içeren önermelere denir.

www.felsefeogretmeni.com

- *Niteliklerine Göre:*
- 1-Olumlu önerme : Ali zekidir.

- 2-Olumsuz önerme: Ali zeki değildir.

www.felsefeogretmeni.com

Niceliklerine Göre:

a)TÜMEL ÖNERME:

"Bütün öğrenciler insandır."

b)TİKEL ÖNERME:

www.felsefeogretmeni.com

Bazı öğrenciler erkektir.

www.felsefeogretmeni.com

c)TEKİL ÖNERME:

Ayşe çalışkandır.

www.felsefeogretmeni.com

Önermeler Arası İlişkiler (Karşı Olum Karesi): Kategorik önermelerin doğruluk ilişkileri *üst karşıtlık (A-E)*, *alt karşıtlık (I-O)*, *altıklık (A-I, E-O)* ve *çelişiklik (A-O, E-I)* ilişkileriyle incelenir.

- **ÖNERMELER ARASI İLİŞKİLER ÖNERME BİÇİMLERİ**

www.felsefeogretmeni.com

- 1. Tümel olumlu(A)
- 2. Tümel olumsuz(E)
- 3.Tikel olumlu (i)
- 4.Tikel olumsuz (O)

- 1. Tümel olumlu(A) Tüm atlar canlıdır.

www.felsefeogretmeni.com

- 2. Tümel olumsuz(E) Hiçbir at canlı değildir.

www.felsefeogretmeni.com

- 3.Tikel olumlu (i) Bazı atlar beyazdır.

www.felsefeogretmeni.com

- 4.Tikel olumsuz (O) Bazı atlar beyaz değildir.

www.felsefeogretmeni.com

- **2.3. Aristotelesçi Mantıkta Çıkarım**

•-En az iki önermeden hareketle bir sonuca ulaşma işlemidir.

•Örnek:

- (1.Öncül)Tüm insanlar canlıdır.
- (2.Öncül)Ali insandır.
- ----------
- (Sonuç) O hâlde Ali de canlıdır.

www.felsefeogretmeni.com

Kıyasın Yapısı:

1-KÜÇÜK TERİM:

Sonuçta özne konumundaki terime küçük terim

2-ORTA TERİM:

Yalnızca öncüllerde yer alıp sonuçta yer almayan terim

3-BÜYÜK TERİM:

Sonuçta yer alan terimlerden yüklem konumundaki terim adı verilir.

www.felsefeogretmeni.com